

Przemysław Ziółkowski

Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

RECENZJA PROJEKTU PROGRAMU EDUKACYJNEGO EDUMAGICA

THE REVIEW OF AN EDUCATIONAL PROJECT „EDUMAGICA”

23 listopada 2016 roku miałem okazję uczestniczyć w pokazie projektu programu edukacyjnego EduMagica, który został zorganizowany w bydgoskim Multikinie. Organizatorzy zadbali, aby pokaz dla przedstawicieli środowiska oświatowego (pracowników Kuratorium Oświaty, Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Bydgoszczy, przedstawicieli władz oświatowych ościennych gmin, dyrektorów szkół, pracowników placówek doskonalenia nauczycieli, nauczycieli akademickich, a przede wszystkim nauczycieli) był zorganizowany w trakcie spotkania z grupą ok. 300 dzieci. W pokazie udział wzięli uczniowie bydgoskich przedszkoli i szkół podstawowych. W trakcie blisko 1,5-godzinnego pokazu uczestnicy zostali zapoznani z założeniami programu oraz mogli na żywo zaobserwować, jak na program EduMagica reagują dzieci w trakcie realizacji interaktywnych zajęć.

Najważniejszym zadaniem edukacji szkolnej jest przygotowanie młodego człowieka do aktywnego udziału w życiu społecznym. Autorzy projektu EduMagica przygotowali nowatorski środek komunikacji, który rozwija wrażliwość moralną, emocjonalną. Film umożliwia przeniesienie się do dowolnego świata, poznanie bohaterów i zjawisk, do których na co dzień dziecko nie ma dostępu. Młody widz posiada niezwykłą wrażliwość na nowe bodźce emocjonalne, wizualne i słuchowe, a interesujący obraz filmowy doskonale kształtuje tę wrażliwość i rozwija wyobraźnię. Dlatego właśnie do swojego projektu autorzy zdecydowali się wybrać kino. Kino to wyjątkowo przyjazna przestrzeń, doskonała do przeżywania głębokich emocji, wrażeń, sztuki i wszelkiego zaciekawienia światem. Stworzone wyjątkowe animowane postacie rozmawiające na żywo z widzami pozwalają widzom doświadczyć wyjątkowych emocji wejścia w interakcję z historią, która dzieje się na ekranie. Mając na uwadze powyższe, powstał nowy projekt edukacyjny, który młodym widzom w fascynujący sposób, wykorzystując magię nowoczesnych technologii audiowizualnych, będzie przybliżał różne zagadnienia przyrodnicze, geograficzne, ekologiczne i naukowe.

Komputerowo wygenerowany żółwik Tomek „rozmawia” z uczestnikami wydarzenia, dzięki temu, iż aktor sterujący postacią odgrywa rolę na żywo. To połączenie zaawansowanej grafiki komputerowej, animacji, ciekawego scenariusza i aktorskiej improwizacji pozwala wziąć udział w nowym, fascynującym doświadczeniu. Dzięki tej technologii dzieci przestają być biernymi obserwatorami i aktywnie uczestniczą w zabawie. Wyruszają z żółwikiem Tomkiem w fascynującą podróż, płynąc po Polsce z nurtem Wisły. Podróżnicy spotkają kilka zwierząt typowych dla fauny Polski, zwiedzają miasta nad Wisłą, poznają kilka ciekawostek historycznych. Dowiadują się, skąd bierze się woda, dlaczego nie wolno jej zanieczyszczać i co to jest dorzecze. Dzieci mogą rozmawiać z postacią i wpływać na to, co dzieje się na ekranie dzięki lektorowi znajdującemu się w kabinie mieszczącej się na sali kinowej, w której są dzieci.

Przebieg pokazu

Jak już wspomniano, głównym bohaterem interaktywnej projekcji filmowej jest żółwik Tom Turtle (Tomek). Jest on wielkim podróżnikiem, zwiedził niejedną już kraj i przyplłynął teraz do Polski, aby sprawdzić, jakie ciekawe miejsca i tajemnice kryje. Tak właśnie zaczyna się fabuła animacji, której świadkami są uczestniczące w pokazie dzieci. Tomek po popisowym skoku ze spadochronu ląduje w Wiśle i decyduje się na dopłynięcie do samego Bałtyku. Po drodze zwiedza miasta leżące nad Wisłą: Kraków, Warszawę, Toruń i Gdańsk.

Tomek za pomocą wirtualnej encyklopedii EduMagica prezentuje zdjęcia i ciekawostki z miast, przez które przepływa. Swoją przygodę rozpoczyna w Krakowie. Tam przedstawia dzieciom kolejno: legendę o smoku wawelskim, Wawel – siedzibę królów, rynek wraz z kościołem Mariackim i ołtarzem Wita Stwosza, wieżę ratuszową i rozpoznawalny przez wszystkich hejnał, sukiennice i przepiękne uliczki, z których słynie Kraków.

Żółwik wskakując do Wisły i kontynuując swoją podróż, postanawia porozmawiać z dziećmi o rzece i o tym, czym są: źródła, dopływy, wodospady, brzegi. Dla większego utrwalenia prezentuje dzieciom mapę Polski ze wszystkimi rzekami i postanawia pobawić się z dziećmi w grę „Memory”, która polega na odgadywaniu ukrytych obrazków i nazywaniu zwierząt, które się pod nimi kryją. Tomek postanawia sprawdzić, czy dzieci rozpoznają następujące zwierzęta: płotkę, raka, szczupaka, bobra, zaskronca, łabędzia. Uczestnicy zajęć muszą znać się na kierunkach geograficznych, dlatego też po udanym quizie Tomek postanawia sprawdzić, na ile uczniowie znają się na kierunkach geograficznych. Kolejną ważną informacją, jaką muszą poznać, jest różnorodność krajobrazów w Polsce (krajobraz wyżynny, krajobraz nizinny, krajobraz górski, krajobraz nadmorski). Po ich przedstawieniu odbywa się quiz, w którym dzieci muszą nazwać krajobraz na podstawie zdjęcia, jakie właśnie widzą.

Po quizie Tomek wraz z dziećmi ruszają dalej, a ich kolejnym przystankiem jest Warszawa. W stolicy Tomek przedstawia: legendę o Warsie i Sawie, bazyliiszkę i złotej kacze, stolicę w okresie II wojny światowej, stare miasto, Zamek Królewski, pałac w Wilanowie, Pałac Prezydencki, Pałac Kultury i Nauki, Kompleks Budynków Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Stadion Narodowy, Teatr Wielki.

Po wizycie w stolicy żółw Tomek ma ochotę zboczyć trochę z trasy, udaje się do krainy wielkich i pięknych jezior mazurskich. Tam wsiada do jeepa, jeździ krętymi mazurskimi drogami. Hamuje przed małym jeżykiem, który przechodzi przez drogę. Wysiada, podgląda sarenki i udaje się nad jezioro. Z tej części projekcji uczestnicy dowiadują się m.in.: jak ważne jest bezpieczeństwo nad jeziorem i że wolno pływać tylko na strzeżonych kąpieliskach i pod opieką osoby dorosłej oraz jak ważny jest numer ratunkowy 112.

Po przygodzie na Mazurach Tomek postanawia przedstawić dzieciom film, który pokazuje, jak wygląda obieg wody w przyrodzie. Dzięki temu dzieci dowiadują się, jak ważna dla wszystkich jest woda.

Po materiale edukacyjnym na temat obiegu wody przychodzi czas na odwiedzenie Torunia. Tam żółw prezentuje: rynek, kościoły, Krzywą Wieżę, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, toruńskie pierniki, planetarium. Tomek opowiada dzieciom o samym Mikołaju Koperniku i o tym, jakiego odkrycia dokonał polski uczonec, przy okazji żółwik sprawdza znajomość kontynentów wśród dzieci.

Po udanej misji pojawia się moduł, w którym Tomuś i EduMagica przedstawiają, jakie skutki niesie wyrzucanie śmieci do wody i że nie można tego robić pod żadnym pozorem. Prezentowane są dość drastyczne (jak dla dzieci) zdjęcia: żółwia wrośniętego w folię po czteropakach piwa, żółwia z pyszczkiem zaplątanym w folię, bociana zaplątanego w reklamówkę.

Ostatnim przystankiem na mapie podróży żółwia jest miasto Gdańsk. Tam Tomek przedstawia widzom: port, stare miasto z Fontanną Neptuna oraz największe zoo w Polsce.

Na zakończenie żółw zaprasza swoją przyjaciółkę, małą ośmiorniczkę Matylę, aby ta zrobiła dzieciom pamiątkowe zdjęcie ze spotkania. Tomek na koniec organizuje jeszcze wielki quiz, który ma sprawdzić wiedzę dzieci dotyczącą poznanych podczas show tematów.

Zalety programu

Autorzy projektu wykazują liczne zalety narzędzia edukacyjnego, jakim jest EduMagica, wskazując jego zastosowanie w kontekście obowiązującej podstawy programowej. Niewątpliwie do zalet (w kontekście podstawy programowej) zaliczyć można:

- udział dzieci w projekcie rozwija ich predyspozycje i zdolności poznawcze;
- uczeń kształtuje swój pozytywny stosunek do nauki oraz rozwija ciekawość w poznawaniu otaczającego go świata i w dążeniu do prawdy;
- uczeń potrafi odróżnić, co jest dobre, a co złe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi; wie, że warto być odważnym, mądrym i pomagać potrzebującym; wie, że nie należy kłamać lub zatajać prawdy;
- uczeń zna zagrożenia ze strony ludzi; wie, do kogo i w jaki sposób należy się zwrócić o pomoc;
- uczeń wie, gdzie można bezpiecznie organizować zabawy, a gdzie nie można i dlaczego;
- uczeń nazywa obiekty w najbliższym otoczeniu;
- rozumie sens kodowania oraz dekodowania informacji; odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne i napisy;
- uczeń wie, że należy segregować śmieci; rozumie sens stosowania opakowań ekologicznych;
- uczeń wie, że należy oszczędzać wodę; wie, jakie znaczenie ma woda w życiu człowieka, roślin i zwierząt;
- uczeń zna zagrożenia ze strony zwierząt i wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia;
- uczeń zna zagrożenia dla środowiska przyrodniczego ze strony człowieka, chroni przyrodę; nie śmieci, szanuje rośliny, zachowuje ciszę w parku i w lesie, pomaga zwierzętom przetrwać zimę i upalne lato;
- uczeń wie, jaki pożytek przynoszą zwierzęta środowisku;
- uczeń nazywa charakterystyczne elementy typowych krajobrazów Polski – nadmorskiego, nizinnego, górskiego.

Po projekcji nauczyciele otrzymują dla każdego dziecka książeczki zawierające zadania edukacyjne dla dzieci powiązane tematycznie z projekcją oraz scenariusz zajęć utrwalających do realizacji w szkole.

Autorzy projektu zwracają uwagę na fakt, że jest to innowacyjna metoda pracy z uczniem. Sądzę, że określenie innowacji stanowi tu nadużycie. Rzeczywiście jest to ciekawa propozycja, zaprezentowanie zjawisk z innej – oryginalnej perspektywy, odwołanie się do emocji i przeżyć dzieci. Jednak zdecydowanie mało angażuje się uczniów w przebieg zajęć, gdyż jest to forma „masowa”, gdzie nie może być mowy o indywidualizacji procesu nauczania. Należy podkreślić, że tworzenie edukacyjnych narzędzi IT (w tym przypadku interaktywnej animacji) jest koniecznością, bowiem pozwala ono „mówić do uczniów ich językiem”. Współczesna dydaktyka bardziej natomiast skłania się ku narzędziom mobilnym, a więc nauczaniu z wykorzystaniem tabletów czy smartfonów. W tym przedsięwzięciu jednak zawsze niezbędny będzie nauczyciel-lektor.

Zastrzeżenia do programu

W trakcie uczestniczenia w pokazie jako obserwator zwróciłem uwagę na kilka istotnych kwestii:

1. W projekcji wymieszano podstawy programowe dla wychowania przedszkolnego oraz edukacji wczesnoszkolnej. Zaobserwowałem kilkanaście sytuacji, w których młodsze dzieci nie nadążały za tym, co działo się na ekranie – z uwagi chociażby na trudność w doborze pojęć w wypowiedzi lektora – jak również sytuacje, w których żywo reagowały młodsze grupy uczestników przy jednoczesnym znużeniu starszych grup dzieci (tam język wypowiedzi był czasami wręcz infantylny).
2. Czas trwania projekcji był niedostosowany do dzieci przedszkolnych. O ile 1,5 godz. dla dzieci z klas I–III szkoły podstawowej jest do przyjęcia, o tyle skupienie uwagi 5–6-latków na jeden rzecz przez 90 minut wydaje się wręcz nierealne.
3. W zaprezentowanej animacji dostrzegłem kilka błędów metodycznych:
 - Cyferki „3” i „8” zostały odwrócone „do góry nogami”, przez co „małe kółko” było na dole, a „duże kółko” u góry. Dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, gdzie kształtowana jest umiejętność pisania, fundamentalne znaczenie ma jej poprawność.
 - Na ekranie pojawił się kompas, na którym kierunki geograficzne były oznaczone jedynie w języku angielskim (N – *north*, S – *south*, E – *east*, W – *west*). Zabrakło tłumaczenia na język polski. Autorzy programu zapomnieli, że dzieci 6-letnie nie posiadają jeszcze takiego zasobu słów oraz nie potrafią czytać w języku angielskim.
 - Opowiadana była legenda o smoku wawelskim, w trakcie której użyto kilku niezrozumiałych dla dzieci określeń (np. „reakcja chemiczna siarki”).
4. Nie obyło się także bez błędów merytorycznych. W momencie charakterystyki miasta Warszawy lektor powiedział: *budynek, w którym mieszczą się Sejm i parlament*. Należy zauważyć, że Sejm jest częścią parlamentu (obok Senatu). Wypowiedź zatem powinna brzmieć: *budynek w którym mieszczą się Sejm i Senat* lub *budynek, w którym mieści się parlament*.
5. W trakcie projekcji nie zabrakło również „wypadków technicznych”. W pewnym momencie zanikł głos, a cała sala mogła usłyszeć lektora schowanego w kabynie znajdującej się w narożniku sali kinowej. Na szczęście dzieci nie zorientowały się, że głos sympatycznego żółwika dochodzi z kabiny.
6. Nie rozumiem także, dlaczego autorzy projektu, prezentując Polskę przez pryzmat szlaku Wisły, zdecydowali się na cztery miasta: Kraków, Warszawę, Toruń i Gdańsk, pomijając tym samym Bydgoszcz, miasto zdecydowanie większe

od Torunia, równie bogate w zabytki, tradycje i historię. Jest to tym bardziej zdumiewające, że pokaz odbywał się w Bydgoszczy, dla uczniów z Bydgoszczy i okolic, a brakiem tym dyskredytował ich region.

Konkluzja

Sam projekt programu nie jest niczym innowacyjnym, gdyż niezwykle podobny projekt realizowało już kilka lat temu Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy z Torunia; wówczas zamiast żółwia wystąpił delfin. To jednak kolejna na liście rozwiązań metodycznych propozycja dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w zakresie nauczania. Umożliwia bowiem kreatywną realizację wybranych zagadnień z podstawy programowej z zakresu: edukacji polonistycznej, muzycznej, plastycznej, społecznej, przyrodniczej, matematycznej, technicznej, a nawet etyki.

Autorom udało się stworzyć animację, która z pewnością szybciej i trafniej dotrze do przekonania dzieci niż klasyczne zajęcia szkolne. W dobie rozwijającej się technologii IT wykorzystanie do nauczania animacji, a więc połączenie zabawy z nauką, dedykowane najmłodszym, wydaje się właściwym kierunkiem, który jednak powinien wspierać zajęcia tradycyjne, a nie je zastępować.

Niewątpliwie minusem rozwiązania jest konieczność organizacji pokazu z wykorzystaniem zewnętrznej instytucji (co z drugiej strony wydaje się oczywiste, gdyż autorzy chcą na swojej pracy zarobić), co znacznie utrudni stałe wykorzystywanie EduMagica w dydaktyce szkolnej. Wyjście na zewnątrz to bowiem przedsięwzięcie zarówno logistyczne, jak i ekonomiczne, a pamiętać należy, że nie każdego z rodziców będzie stać, aby zapłacić 20 zł za pokaz, innym zaś z uwagi na zamieszkanie trudno będzie dojechać z małej szkoły do większego miasta z salą kinową.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że wprowadzenie obecnie rozwiązania, jakie proponuje EduMagica, do standardu edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej jest wręcz niemożliwe i to głównie ze względów technicznych, ale i finansowych.

Szczegółowe informacje o przedsięwzięciu dostępne są na stronie internetowej: www.edumagica.pl.